

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Ніжинський державний університет
імені Миколи Гоголя

Кафедра загальної та практичної психології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Ректор університету

О.Г. Самойленко

« 2 » березня 2018р.

ПРОГРАМА ФАХОВОГО ІСПИТУ
з психології (додаткове випробування)

Рівень вищої освіти
Галузь знань
Код спеціальності

магістр
05 Соціальні та поведінкові науки
053 Психологія

Ніжин – 2018

Укладачі програми:

М.В. Папуча – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри загальної та практичної психології;

Н.Ф. Литовченко – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної та практичної психології;

О.П. Никоненко – кандидат біологічних наук, доцент кафедри загальної та практичної психології;

О.А Тимошенко. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної та практичної психології;

М.М. Наконечна – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної та практичної психології.

Рекомендовано засіданням кафедрою загальної та практичної психології

Протокол № 8 від 18 січня 2018 р.

Завідувач кафедри загальної та практичної психології М.В. Папуча

Схвалено Вченою радою факультету психології та соціальної роботи

Протокол № 7 від 02 березня 2018 р.

Декан факультету

О.А. Тимошенко

ВСТУП

Вступний екзамен з психології є оцінювальною процедурою, метою якої є встановлення фахового рівня тих, хто бажає освоїти освітній ступень магістр, спеціальність: 053 Психологія, галузь знань: 05 Соціально-поведінкові науки.

Вихідною концептуальною ідеєю екзамену є ретельний аналіз можливостей майбутнього спеціаліста ефективно розвивати свій професійний потенціал в усіх головних видах діяльності, що існують в галузі психології.

Істотними складовими, що визначають потенційну успішність подальшого навчання на рівні «магістрант», є загальнотеоретична підготовка в галузі психологічної науки, знання основних напрямків сучасної психології, здатність до рефлексії наукового знання і проектування його в площину реальних психологічних проблем особистості та наявності системи первинних умінь реалізації практичної діяльності.

Вступник повинен виявити знання і розуміння основних закономірностей функціонування і розвитку психіки людини, особливостей становлення особистості в онтогенезі та окремих аспектів індивідуальних варіантів особливостей розвитку: ґрунтовних соціально-психологічних механізмів і закономірностей існування особистості в соціумі, фундаментальних сучасних підходів до діагностичної і консультативно-корекційної роботи в галузі психології.

Екзамен передбачає виявлення здатності до аналізу науково-психологічних закономірностей і їх реалізації в межах конкретної ситуації практично-психологічної діяльності

ЗМІСТ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДІ

Відповідь складається з двох питань.

У відповіді необхідно виявити:

1. Теоретично-методологічний аналіз психологічної сутності даного явища (процесу, властивості), його значення в контексті функціонування цілісної особистості.
2. Співвідношення загального, вікового та індивідуального в межах даного явища.
3. Психологічні закономірності діагностування даного явища.

АБІТУРІЄНТ ПОВИНЕН ЗНАТИ:

- методологічні принципи і теоретичні концепції сучасної психології;
- основні закономірності існування і розвитку психіки людини;
- особливості пізнавальної діяльності особистості;
- закономірності структури і становлення особистості в онтогенезі;
- найбільш важливі теоретичні уявлення світової психології щодо психології особистості;
- закономірності вікового розвитку особистості;
- соціально-психологічні закономірності розвитку і існування особистості в групі та в спільнотах;
- методи дослідження в психології;
- основні принципи і напрямки психодіагностики.

АБІТУРІЄНТ ПОВИНЕН ВМІТИ:

- аналізувати теоретичні положення наукової психології і застосовувати їх у фаховій діяльності;
- застосовувати методи та методики щодо вивчення різних сфер особистості;
- інтерпретувати дані психодіагностики, робити загальні висновки;
- реалізувати професійно-етичні вимоги і положення у відповідності до існуючих нормативів.

ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ЕКЗАМЕНУ

Психологія в сучасному науковому вимірі. Основні теорії та концептуальні підходи в сучасній психології. Історичне становлення психологічних знань. Сучасні проблеми наукової психології. Методи дослідження в психології. Особливості наукового знання психічного.

Сучасні уявлення про теоретичні і емпіричні методи в психології. Методологічна парадигма: сутність, виникнення, значення. Зміст кризи в психологічній науці. Методологічні принципи наукового пізнання в психології. Психологічна теорія: сутність, виникнення, значення.

Психіка і її функції. Становлення психіки в філогенезі. Основні види психічних явищ, їх особливості та психологічні факти. Загальна характеристика пізнавальної діяльності особистості. Загальні особливості пізнавальних процесів. Психологічні особливості відчуттів та сприймання. Пам'ять. Увага. Мислення та мовлення. Уява та фантазія. Мотиваційно-смілова сфера особистості. Індивідуально-типологічні особливості особистості. Темперамент. Характер. Здібності. Емоційно-вольова сфера особистості. Психічні стани особистості. Поняття про психічний розвиток. Основні чинники, принципи та закономірності психічного розвитку. Механізми психічного розвитку, основні його складові. Проблема періодизації розвитку. Закономірності вікового розвитку особистості. Індивідуальність як найвищий принципово новий рівень розвитку особистості. Розвиток самосвідомості в онтогенезі. Особистість як суб'єкт саморозвитку. Психологічні особливості раннього дитинства, дошкільного віку. Аналіз особливостей молодшого шкільного віку. Підлітковий вік. Юність. Дорослість. Старість.

Структура особистості. Методологічні підходи до визначення структури особистості. Проблема активності людини та її витоків у сучасній психології. Провідні напрями дослідження особистості в сучасній психології: психоаналітичний напрям, гуманістичний напрям, теорії особистісних рис, екзистенціальна психологія. Особистість у вітчизняній психології. Психосоматичні явища. Причини поведінки, що відхиляється. Психічні розлади. Умови збереження психологічного здоров'я людини.

Управління і самоуправління виховним процесом. Самовиховання як вищий рівень розвитку саморегуляції і самоуправління. Навчання і розвиток, розвиваюче навчання. Єдність навчання і учіння.

Класифікація психодіагностичних методик. Методи та методики щодо кількісної та якісної оцінки когнітивного розвитку, емоційно-морального розвитку особистості, мотиваційно-потребової сфери та вольової сфер особистості. Методики вивчення особистості. Методи та методики, які використовуються в соціальній психології особистості, психології спілкування та в соціальній психології груп.

Психологічна теорія спілкування. Сутність міжособистісної комунікації. Види, принципи та механізми психологічного впливу. Соціальні групи. Параметри, що характеризують індивіда як члена групи. Соціально-психологічна структура особистості. Характеристика особистості як члена групи. Структурний аналіз міжособистісної взаємодії. Типи взаємодії. Перешкоди і дефекти спілкування. Мала група: динамічні характеристики.

Види психологічної допомоги особистості. Поняття про психологічне здоров'я.

Психологічна теорія діяльності. Розвиток особистості в процесі професіоналізації та проблеми самореалізації особистості у різних видах професійної діяльності.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Анастаси А. Дифференциальная психология. Индивидуальные и групповые различия в поведении. – М.: Апрель Пресс, Изд-во ЭКСМО-Пресс, 2001.
2. Бурлачук Л.Ф., Морозов С.М. Словарь-справочник по психодиагностике. – СПб.: Питер Ком, 1999.
3. Галян І.М. Психодіагностика: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / І. М. Галян. – К.:Академ-видав, 2009. – 464 с.
4. Гиппенрейтер Ю.Б. Введение в общую психологию. Курс лекций. – М.: ЧеРо, 1998. – 336 с.
5. Дружинин В.Н. Экспериментальная психология. – СПб.: Питер, 2000.
6. Зейгарник Б.В. Патопсихология. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1986. –287 с.
7. Зимняя И.А. Педагогическая психология. – М., 1999.
8. Змановская Е.В. Девиантология (психология отклоняющегося поведения). – М., 2003.
9. Корнев М.Н., Коваленко А.Б. Соціальна психологія. – К., 1995. . – 352 с.
10. Кочюнас Р. Психологическое консультирование. – М.: Академ. Проект., 1999. – 240 с.
11. Крайг Г. Психология развития. – СПб.: Питер, 2002. – 992 с.
12. Кулагина И.Ю. Возрастная психология: развитие ребенка от рождения до 17 лет. – М., 1998.
13. Ломов Б.Ф. Методологические и теоретические проблемы психологии. – М.: Наука, 1984.
14. Мадди С. Теории личности. Сравнительный анализ. – СПб.: Речь, 2002. – 539 с.
15. Максимова Н.Ю., Мілютіна К.Л., Піскун В.Н. Основы детской патопсихологии. – К., 1996.
16. Нартова-Бочавер С.К. Дифференциальная психология. – М.: Флинта, 2003.
17. Нельсон-Джоунс Р. Теория и практика консультирования. – СПб.: Питер, 2000. – 464 с.
18. Непомнящая Н.И. Психодиагностика личности. – М.: Владос, 2001. – 189 с.
19. Овчарова Р.В. Практикум по социальной психологии, – курган .: Изд-во Кургановского государственного университета, 2012. – 166 с.
20. Панок В.Г., Цушко І.І. Нове положення про психологічну службу системи освіти України // Практична психологія та соціальна робота. – 2000. – № 2.

21. Практикум по возрастной психологии: Учеб. пособие / Под ред. Л. А. Головей, Е. Ф. Рыбалко. – СПб.: Речь, 2002, – 694 с.
22. Психіатрія: Підручник / За ред. проф. О.К.Напрєєнка. – К., 2001.
23. Психология индивидуальных различий / Под ред. Гиппенрейтер Ю.Б., Романова В.Я. – М.: ЧеРо, 2000. – 778 с.
24. Психология личности в трудах зарубежных психологов / Под ред. Реана А.А. – СПб.: Питер, 2000. – 320 с.
25. Психология личности в трудах отечественных психологов. – СПб.: Питер, 2000. – 476 с.
26. Психология личности: Тексты / Под ред. Гиппенрейтер Ю.Б., Пузыря А.А. – М.: Изд-во МГУ, 1982. – 286 с.
27. Рубинштейн С.Л. Основы общей психологии. – СПб.: Питер, 2000. – 712 с.
28. Фетискин Н.П., Козлов В.В., Мануйлов Г.М. Социально психологическая диагностика развития личности и малых групп. – М.: Изд-во Института Психотерапии, 2002. – 490 с.
29. Холл К. С. , Линсдей Гарднер. Теории личности. – М.: ЗАО Изд-во ЭКСМО-Пресс, 1999. – 592 с.
30. Хьелл Л., Зиглер Д. Теории личности. – СПб.: Питер, 1999. – 608 с.
31. Шевандрин Н.И. Психодиагностика, коррекция и развитие личности. – М.: ВЛАДОС, 1998.